

I,1

- r. 1 Περσέων *B2*
 ὁ λόγιος, *historicus, geschiedkundige*
 οἱ Φοίνικες, Φοινίκων *Phoeniciërs*
- r. 2-19 *Wat de Perzen zeggen staat in aci.*
 διαφορῆς *A1*
 ἡ διαφορά *meningsverschil, strijd*
 θάλασσης *A2*
 ἡ Ἐρυθρὴ θάλασσα *Rode Zee (zie commentaar)*
- r. 3 καλεομένης *A3*
 καλεόμενος *zogenoemd, zogeheten*
 ἀπικομένους *A4*
 θάλασσαν *A2*
- r. 4 τὸν *C4*
 οἰκεουσι *A3*
- r. 5 ναυτλήσι μακρησι *A6*
 ἡ ναυτιλίη *(zee)reis*
 ἐπιτίθεμαι + *dat.* *ondernemen*
 ἀπαγινέοντας *A3*
 ἀπαγινέω *vervoeren*
 τὰ φορτία *vracht, lading, koopwaar*
- r. 6 Ἀσσύριος *uit Assyrië > uit Mesopotamië*
 ἄλλῃ χώρῃ *naar andere landen*
 χώρα *A1*
 ἐσαπικνέεσθαι *A4*
 ἐσαπικνέομαι *komen*
- r. 8 προέχω + *dat.* *uitsteken boven*
 ἅπασι *vul aan: πόλισι (B4)*

	τῶν	<i>vul aan: πολίων (B4)</i>
r. 9	διατίθεμαι	te koop aanbieden
r. 10	ὁ φόρτος	vracht, lading, koopwaar
	ἀπ' ἧς	A4
r. 11	ἐξεμπολάω	(uit)verkopen
	σφι	C2; <i>dativus auctoris; vertaal: door ...</i>
	θάλασσαν	A2
r. 12	βασιλέος	B3
r. 13	τό οὔνομα, οὐνόματος	naam
	οἱ	C2
	τῶντὸ	A5
	κατὰ τῶντὸ	precies hetzelfde
r. 14	ἡ Ἴώ, Ἰοῦς	Io (<i>zie commentaar</i>)
	τὴν	<i>vul aan: θυγατέρα</i>
	ἡ πρύμνη	achtersteven
	τῆς νέος	B5
r. 15	ὠνέομαι	kopen
	τῶν φορτίων	<i>genitivus partitivus</i>
	σφι	B2
	ὁ θυμός	verlangen, zin
r. 16	ὀρμάω ἐπί + <i>acc.</i>	afstormen op
r. 17	πλεῦνας	= πλέονας
	ἄλλησι	A6
r. 18	ἐσβάλλομαι	aan boord brengen
	νέα	B5
r. 19	ἐπί + <i>gen.</i>	in de richting van

1,1 *Commentaar*

De Phoinikiërs woonden in de tijd van Herodotos in het tegenwoordige Libanon. Herodotos vertelt hier dat zij niet de oorspronkelijke bewoners van dit gebied waren, maar immigranten. Hun oorspronkelijke woonplaatsen zouden gelegen hebben aan de 'zogenoemde Rode Zee'. Met de term 'Rode Zee' bedoelt Herodotos elders in zijn werk de Indische Oceaan met al zijn baaien en golven (bijv. de Perzische Golf). Al heel vroeg (ca. 3000 v. Chr. ?) moeten de Phoinikiërs van hieruit naar hun latere woonplaatsen getrokken zijn. Rond 1200 v. Chr. beginnen de verschillende Phoinikische steden (met name Sidon en Tyros) tot bloei te komen. Het werden centra van handel en cultuur.

Hierdoor ontstonden op verschillende plaatsen in het Middellandse Zeegebied Phoinikische kolonies. Al bij Homeros worden de Phoinikiërs als een belangrijk zeevarend volk vermeld. Als een van hun voornaamste 'uitvindingen' en 'exportproducten' wordt het alfabet genoemd, dat later door de Grieken is overgenomen en aan hun eigen behoeften aangepast.

Argos was in de tijd van Herodotos de belangrijkste stad van de Argolis in het oosten van de Peloponnesos. Ook in de Mykeense tijd moet het een belangrijke positie bekleed hebben, zoals blijkt uit Homeros en de verwijzingen in de mythologische verhalen.

De eerste ontvoering is die van Io, de dochter van Inachos. Volgens de Griekse traditie (waarop Herodotos alleen maar in een bijzin "niet zoals de Grieken zeggen" zinspeelt, zie 1,2) werd zij door Zeus verleid. Toen Hera dit ontdekte, veranderde Zeus haar in een koe. Hierop liet Hera haar bewaken door Argos, een monster met honderd ogen. Nadat Hermes op bevel van Zeus Argos had gedood, stuurde Hera een horzel achter de in een koe veranderde Io aan. Het meisje vluchtte dwars door Griekenland en kwam via de Ionische Zee en de Bosporos (beide naar haar genoemd) in Egypte aan. Herodotos vertelt het verhaal in een 'novellistische' stijl: details die gemist kunnen worden (nauwkeurige tijds- en plaatsaanduiding) worden door hem expliciet vermeld.

I,2

r. 21	τὸ ἀδίκημα, ἀδικήματος	onrechtvaardige daad
	τοῦνομα	A5

r. 22	ἀπηγέομαι	vertellen
r. 23	προσέχω τοῦ βασιλέως	landen B3
r. 24	ἡ Εὐρώπη εἶψαν οἱ Κρήτες, Κρήτων	Europa (<i>zie commentaar</i>) 3 ^e meerv. praes. opt. act. van εἶμι Kretenzers
r. 24-33 <i>De aci's zijn afhankelijk van φασι in r. 22</i>		
r. 25	σφι	C2
r. 26	δευτέρης ἀδικίης ἡ ἀδικίη καταπλώω	A1 onrecht (stroomafwaarts) varen
r. 27	μακρῇ νηὶ ἡ νηὺς μακρῇ ἡ Αἶα Κόλχης, Κολχίδος	B5 oorlogsschip Aia (<i>oude naam voor Colchis</i>) van Colchis
r. 28	διαπρήσσομαι τᾶλλα τῶν gen. + εἵνεκεν ἀπίκατο	voltooien, afmaken A5 C4 wegens, vanwege 3 ^e meerv. aor. med. ind. van ἀπικνέομαι
r. 29	βασιλέως ἡ Μηδείη Κόλχος,	B3 Medea (<i>zie commentaar</i>) Kolchisch
r. 30	ὁ κῆρυξ, κήρυκος	onderhandelaar
r. 31	ἡ ἄρπαγή ἀπαιτέω	roof, ontvoering terugeisen

1.2 *Commentaar*

De reactie van de Grieken bestaat uit de ontvoering van Europa, de koningsdochter uit het Phoinikische Tyros. Het Perzische verhaal hierover is kort en kleurloos. Er worden geen details vermeld. In de Griekse traditie wordt (opnieuw) Zeus verliefd op Europa en ontvoert haar, na de gedaante van een stier aangenomen te hebben, over zee naar Kreta.

De veronderstelling van Herodotos, dat het "wel Kretenzers geweest zullen zijn", die Europa ontvoerd hebben, komt voort uit het feit dat in de Griekse mythologie Europa op Kreta terecht komt en op het feit dat de Kretenzers in de mythologische tijd de heerschappij over de zee hadden.

De tweede actie van de Grieken is de ontvoering van Medea. De balans was in evenwicht gebracht en de Grieken zijn nu de schuldigen. Opvallend is het ontbreken van een aantal details: het oorlogsschip, waarmee de Grieken naar Kolchis gingen, heeft geen naam; "de dingen, waarvoor ze gekomen waren" worden niet uitvoeriger vermeld. Opvallend daarentegen zijn de geografische details "naar de rivier de Phasis naar Aia in Kolchis". In de Griekse mythologie is het Iason, de koningszoon uit Iolkos, die in opdracht van zijn oom Pelias, die zich van de macht heeft meester gemaakt, het schip de Argo bouwt om daarmee het Gulden Vlies uit Kolchis te gaan halen. Bij Aietes, de koning van Kolchis, aangekomen draagt deze hem drie werken op: het onder het juk brengen van vuur uit hun neusgaten blazende stieren en hiermee een akker omploegen, het zaaien van drakentanden in de geploegde akker en het bestrijden van de gewapende mannen, die hieruit ontstonden en tenslotte het bestrijden van de draak die het Gulden Vlies bewaakte. Medea, de dochter van Aietes, werd verliefd op Iason en hielp hem bij de drie opdrachten. Met het Gulden Vlies keerden Iason en Medea naar Iolkos terug.

Een tweede fase in de ontvoeringsverhalen begint hiermee. De koning van Kolchis vraagt de Grieken zijn dochter terug en eist schadevergoeding voor de ontvoering. Vergeefs, de Grieken weigeren onder de verwijzing naar de ontvoering van Io.

	τοὺς	C3
	τοὺς δὲ	<i>namelijk</i> de Grieken
	ὑποκρίνομαι	antwoorden
r. 32	Ἀργεῖος	uit Argos
	σφι	C2
r. 33	ᾧν	E1
	ἐκείνοισι	A6
r. 34	ἡ γενεή	generatie
	ὁ Ἀλέξανδρος	Alexander (<i>Paris</i>)
	τὸν Πριάμου	<i>vul aan</i> υἱόν
r. 36	πάντως	volstrekt zeker
r. 36-54	<i>De aci's zijn afhankelijk van λέγουσι in r. 34</i>	
r. 37	ἡ Ἑλένη	Helena (<i>zie commentaar</i>)
r. 39	τοὺς δε	C3
	τοὺς δὲ	<i>namelijk</i> de Trojanen
	προΐσχομένων	<i>vul aan: αὐτῶν (genitivus absolutus)</i>
	προΐσχομαι	naar voren brengen
r. 40	προφέρω	verwijten
r. 41	ἐκδόντες	<i>vul als lijdend voorwerp</i> αὐτήν <i>aan</i>
	ἐκδίδωμι	uitleveren
	ἀπαιτέοντων	<i>vul aan: αὐτῶν (genitivus absolutus)</i>
	ἀπαιτέοντων	<i>vul als lijdend voorwerp</i> αὐτήν <i>aan</i>
	βουλοιατο	<i>3^e meerv. praes. opt. med. van</i> βούλομαι
r. 42	γίνεσθαι	E2

1.3 Commentaar

Opvallend is de nauwkeurige tijdsaanduiding, waarmee de vierde ontvoering begint: in de generatie na de ontvoering van Medea. De naam van de ontvoerder Alexander (= Paris), de zoon van Priamos, wordt hier expliciet genoemd (in tegenstelling tot de vorige ontvoeringen). Hij weet dat de Grieken Europa en Medea ontvoerd hebben en hiervoor geen schadevergoeding hebben betaald. Daarom neemt hij het besluit een vrouw uit Griekenland weg te halen. In de Griekse mythologie heeft Paris de godin Aphrodite de gouden appel toegekend, waarmee zij tot de mooiste godin gekozen werd. In ruil hiervoor had Aphrodite hem de mooiste vrouw van Griekenland beloofd. Op bezoek bij Menelaos, de koning van Sparta ontvoerde Paris diens vrouw Helena, de mooiste van alle Griekse vrouwen. Deze ontvoering de aanleiding tot de Trojaanse oorlog.

I,4

r. 42	ᾧν	E1
	μέχρι τούτου	tot dat moment, tot dan toe
r. 43	μόνος	alleen
	τὸ ἀπὸ τούτου	van toen af aan
r. 44	προτέρους	<i>predikatief</i>
r. 45	σφεας	C2
r. 45/46	τὸ ... ἀρπάζειν	<i>de infinitivus wordt als zelfstandig naamwoord gebruikt</i>
r. 46	νομίζειν	<i>het onderwerp van de aci is</i> τοὺς Ἕλληνας <i>dat aangevuld moet worden</i>
r. 47	τὸ ... ποιήσασθαι	<i>de infinitivus wordt als zelfstandig naamwoord gebruikt</i>
	σπουδῆν ποιέομαι + <i>gen.</i>	zich druk maken om
	ἀρπασθεισέων	<i>vul aan: γυναικῶν</i>
	τιμωρέειν	<i>aanvullingsinfinitivus > vertaal: om te ...</i>
	τιμωρέω	wraak nemen
	ἀνοήτων	<i>vul aan: ἔργον εἶναι</i>
r. 48	ᾧρην ἔχω + <i>gen.</i>	aandacht schenken aan
	ἀρπασθεισέων	<i>vul aan: γυναικῶν</i>
	σωφρόνων	<i>vul aan: ἔργον εἶναι</i>

	δῆλα	vertaal: δῆλον εἶναι
r. 50	τοὺς ἐκ τῆς Ἄσιης	bijn. bep. bij σφέας
r. 51	ἀρπαζομένων τῶν γυναικῶν λόγον ποιέομαι	genitivus absolutus aandacht schenken
r. 52	Λακεδαιμόνιος ὁ στόλος συναγείρω	Spartaans strijdmacht, leger bijeenbrengen
r. 53	ἡ δύναμις, δυνάμιος καταιρέω	macht vernietigen
r. 54	ἀπὸ τούτου αἰεὶ	vanaf dat moment altijd
	τὸ Ἑλληνικόν	al wat Grieks is
r. 55	ἔθνος, ἔθνεος, τό οἰκηεῦνται οἰκηίομαι	volk, stam 3 ^e meerv. praes. med. ind. van οἰκηίομαι claimen als eigendom
r. 56	ἡγνεται	3 ^e meerv. perf. med. ind. van ἡγέομαι
r. 57	χωρίζω	scheiden; pass. perf. κεχώρισμαι gescheiden zijn

1.4 Commentaar

Voor de tweede keer zijn de Grieken, volgens de Perzische bronnen, de schuldigen. Na de ontvoering van Medea, waarmee zij de balans verstoorden (*zie 1,2*) beginnen zij nu naar aanleiding van een ontvoering een oorlog. Met een sofistich syllogisme proberen zij te bewijzen, dat de Grieken onverstandig zijn en de Perzen verstandig. Hun redenering is de volgende: 1. Wie een vrouw ontvoert, pleegt onrecht; 2. Wie zich druk maakt om een ontvoerde vrouw, is onverstandig; conclusie: hij is dus verstandig, die zich niet bekommert om een ontvoerde vrouw, hoewel hij weet dat het ontvoeren van vrouwen onrechtvaardig is.

I,5

r. 59	ἡ ἄλωσις, ἄλώσιος εὕρισκω + <i>acp</i> ἔχθρη, ἡ	verovering vinden dat, concluderen dat vijandschap
r. 63	μίσγομαι + <i>dat.</i> ὁ ναύκληρος νέος μανθάνω + <i>ncp</i> ἔγκυος 2	de liefde bedrijven met kapitein C5 merken dat zwanger
r. 64	οἱ τοκέες, τοκέων οὕτω ... <i>t/m</i> ... ἐθελοντής	ouders <i>de aci is nog steeds afhankelijk van λέγουσι in r. 62</i> vrijwillig
r. 65	συνεκπλώω + <i>dat.</i> κατάδηλος 2	meevaren met ontmaskerd
r. 67	ἔρχομαι + <i>ptc. fut.</i> ἄλλως κως	<i>hier:</i> zullen, gaan op een of andere manier
r. 68	τὸν οἶδα + <i>acp</i> ὑπάρχω + <i>gen.</i>	<i>het antecedent is τοῦτον in r. 69</i> weten dat beginnen met
r. 69	σημαίνω ἐς τὸ προσω	vermelden naar het vervolg
r. 70	ὁμοίως σμικρός τὸ ἄστν, ἄστεος ἐπεξείμι	gelijkelijk klein stad behandelen
r. 71	τὰ (<i>eerste keer</i>) C4 τὸ πάλαι	<i>C4</i> vroeger

r. 72	τὰ ἐπ' ἑμεῦ ἀνθρωπότητος	C4 in mijn tijd menselijk
r. 73	ᾧν οὐδαμὰ τῶντῶ	E1 nooit A5
r. 74	ἐπιμνάομαι + <i>gen.</i>	vermelden

1.5 Commentaar

Herodotos sluit de lezing van de Perzische geleerden af met een concluderende samenvatting: de Trojaanse oorlog is de oorzaak van de vijandschap tussen de Grieken en de Perzen. Hierna volgt de van de Perzische lezing afwijkende versie van het Io-verhaal. Hierin wordt aangegeven dat de Phoinikiërs Io niet geroofd hebben en dus niet schuldig zijn aan de vijandelijkheden. Vanaf het moment, dat de historische tijd de mythologische opvolgt, komt Herodotos met een eigen opvatting en laat hij ook zijn verbondenheid met zijn landgenoten in Klein-Azië blijken. Daarna wijst hij in een soort 'tweede inleiding' op het doel van zijn onderzoek en de omvang van zijn werk. Hij preciseert zijn werkwijze (zoeken naar details; 'grootte' is geen criterium) en geeft te kennen, dat er achter de 'breedte' van zijn beschrijving een bepaalde filosofie schuilgaat.

I, 6

r. 75	ὁ Κροῖσος ὁ Λυδός γένος Ἀλύαττεω	Croesus (<i>zie commentaar</i>) Lydiër <i>accusativus van betrekking</i> B1
r. 77	ἡ μεσαμβρία οἱ Σύριοι οἱ Παφλαγόνες, Παφλαγόνων ἐξίει ἐξίημι	zuiden Syriërs Paphlagoniërs <i>3^e pers. praes. act. ind. van ἐξίημι</i> uitmonden
r. 78	ὁ βορῆς ἄνεμος ὁ Εὐξείνιος πόντος	<i>noordenwind</i> > noorden Zwarte Zee
r. 79	τῶν ἴδμεν	<i>attractie bij βαρβάρων; vertaal: οὓς</i> <i>1^e pers. perf. act. ind. van οἶδα</i>
r. 79/80	τοὺς μὲν ... τοὺς δέ	sommigen ... anderen
r. 79	καταστρέφομαι	onderwerpen
r. 80	ὁ φόρος ἡ ἀπαγωγή φίλους	schatting, belasting afdragen, betalen <i>predikatief</i>
r. 81	προσποιέομαι	aan zich verbinden
r. 81/82	Ἴωνας τε καὶ Αἰολέας καὶ Δωριέας	<i>zie commentaar</i>
r. 84	οἱ Κιμμέριοι τὸ στράτευμα, στρατεύματος	Cimmeriërs (<i>zie commentaar</i>) leger
r. 85	Κροοίσου ἡ καταστροφή	<i>genitivus van vergelijking</i> verovering
r. 86	ἐξ ἐπιδρομῆς	vanuit een onverwachte inval

1.6 Commentaar

Met nadruk noemt Herodotos degene, die met het onrecht begonnen is: Kroisos, de koning van Lydië. Kroisos was ca. 600 v. Chr. geboren en volgde zijn vader Alyattes rond 560 v. Chr. op als koning van de Lydiërs. Korte tijd later veroverde hij de Griekse stad Ephese (*zie kaart*) en dwong de Griekse volksstammen in Klein-Azië (de Aioliërs, de Ioniërs en de Doriërs) tot het betalen van schatting. Heel Klein-Azië ten westen van de rivier de Halys (die uitmondt in de Zwarte Zee) met uitzondering van Lykië en Kilikië waren aan hem onderworpen. Zijn rijkdom was spreekwoordelijk en bleek onder

andere uit de talrijke geschenken, die hij naar het orakel van Delphi liet sturen. Voor de oorlog tegen het Perzische Rijk van Kyros verzekerde Kroisos zich, op advies van het orakel van Delphi, van de steun van de Spartanen.

De Kimmeriërs woonden oorspronkelijk aan de noordkust van de Zwarte Zee, waar zij tegen het eind van de 8e eeuw v. Chr. werden verjaagd door de Skythen. Een deel van hen kwam via Thrakië en de Hellespont in West-Klein-Azië terecht, waar zij het Phrygische en het Lydische Rijk plunderden. Ook de Griekse steden in het westen van Klein-Azië werden door hun strooptochten bedreigd.

I, 7

- r. 87 ἡ ἡγεμονίη koningschap
 περιέρχομαι terechtkomen
 οἱ Ἡρακλεΐδαι *afstammelingen van Heracles* > Heracliden
- r. 88 οἱ Μερμνάδαι Mermnaden
- r. 89 ὁ ἀπόγονος afstamming
 ἀπόγονος Ἀλκαίου τοῦ Ἡρακλέους *vaste weergave van een eigennaam met de vermelding van naam van de vader*
- r. 92 ὕστατος laatst
- r. 93 Ἄγρωνος *genitivus van vergelijking*
 βασιλεύω + *gen.* koning zijn over, regeren over
- r. 94 ἀπ' ὅτευ naar wie
- r. 95 Μηίων, Μηίωνος Maionisch
- r. 96 ἐπιτρέπω *aor. pass.* ἐπιτράφθην als regent benoemen
 τὸ θεοπρόπιον orakel
- r. 97 ἐκ δούλης τε τῆς Ἰαρδάνου *Herodotos bedoelt Omphale (die meestal de dochter van Iardanos genoemd wordt)*
 γίνομαι ἐκ + *gen.* afstammen van
- r. 98 ἐπί + *acc.* gedurende
 ἡ γενεή generatie
- r. 99 παῖς *predikatief*
 ἐκδέκομαι overnemen

I, 8

- r. 101 ἔραμαι (*pass.*) + *gen. aor.* ἠράσθην *verliefd zijn op*
 ἔωντοῦ *A3*
- r. 102 πολλόν + *overtreffende trap* verreweg
 πασέων *B2*
 ὥστε + *ptc.* omdat
 ταῦτα *nl. οἱ ... t/m ... καλλίστην*
- r. 103 οἱ αἰχμοφόροι lijfwacht
 ὁ Γύγης Gyges
 ὁ Δασκύλου *zoon van Daskylos (vaste weergave van een eigennaam met de vermelding van naam van de vader)*
 ἀρεσκόμενος bevriend
- r. 104 καὶ ... καὶ δὴ καὶ *zowel ... als in het bijzonder*
 σπουδαῖος serieus
 ὑπερτίθεμαι + *dat.* meedelen/voorleggen aan
- r. 105 τὸ εἶδος *lijd.vw. bij ὑπερεπαινέων*
- r. 106 ὑπερεπαινέω uitbundig prijzen
 διέρχομαι voorbijgaan, verlopen
 χρῆν *imperf. v. χρή:* 'het moest nu eenmaal', 'het was onvermijdelijk'
- r. 107 γίνομαι + *dat.* hier: aflopen

- r. 109 τὸ οὖς, ὠτος oor
έόντα D3
- r. 110 ὀφθαλμῶν *genitivus van vergelijking*
ποιέω ὄκως + fut. regelen dat
θεήσεται = θεάσει
γυμνός naakt
- r. 111 ἀμβώσας *ptc. aor. act. nom. enk. mnl.* ἀναβοάω
ἀναβοάω luid roepen
οὐκ ὑγιής *niet gezond* = ongezond, onfatsoenlijk
- r. 112 ὑγιέα = ὑγιᾶ
ἡ δέσποινα meesteres
- r. 113 ὁ κίθων, κιθῶνος kleding, kleren
ἅμα ... t/m ... ἐκδουμένῳ tegelijk met het uittrekken van haar kleding
συνεκδύομαι tegelijk afleggen
ἡ αἰδώς (*acc. αἰδῶ*) schaamte
- r. 114 τὰ καλά mooie principes
ἀνθρώποισι *dativus auctoris*
ἐξεύρημαι D1
ἐξευρίσκω *perf. pass.* ἐξηύρημαι uitvinden
- r. 115 σκοπέειν ... t/m ... ἐωυτοῦ *deze aci geeft de inhoud van ἔν τὸδε aan*
σεο CI
δέομαι + *gen.* vragen
- r. 117 ἄνομος ongebruikelijk, onbehoorlijk

I,9

- ἀπομάχομαι protesteren
- r. 118 ἀρρωδέω μή + *conj.* vrezen dat
τί = τι (*hoort bij κακόν*)
- r. 119 ἀμείβετο D1
ἀμείβομαι antwoorden
θαρσέω gerust zijn
φοβεῦ A3
ὥς in de veronderstelling dat
- r. 120 πειράομαι + *gen.* *hier:* op de proef stellen
- r. 121 μή + *conj.* dat (*afhankelijk van φοβεῦ*)
τί = τι (*hoort bij βλάβος*)
τοι CI
τὸ βλάβος, βλάβεος schade
ἀρχήν om te beginnen, in elk geval
μηχανάομαι regelen
- r. 122 μανθάνω *hier:* bemerken
- r. 123 τὸ οἶκημα, οἰκήματος kamer
κοιμάομαι slapen
- r. 124 μετὰ ἐμέ ἐσελθόντα nadat ik ben binnengekomen
- r. 125 ἐς κοῖτον om te gaan slapen
κεῖμαι *hier:* staan
ἀγχοῦ + *gen.* dichtbij
ἡ ἔσοδος ingang
ὁ θρόνος stoel

- r. 126 τὰ ἱμάτια kleren
κατὰ ἕν ἕκαστον elk één voor één
ἐκδύνω uittrekken
- r. 127 κατ' ἡσυχίην πολλήν in alle rust
παρέχει het is mogelijk
ἐπεάν = ἐπεὶ ἄν (A5)
- r. 128 στίχῳ lopen

ἡ εὐνή bed
κατά + *gen.* achter
τὸ νῶτον rug
- r. 129 σοὶ μελέτω *geb. wijs 3e pers. praes. act. enk:* moet jij ervoor zorgen ...
τὸ ἐνθεῦτεν vanaf dat moment
ὄκως (= ὄπως) + *fut.* dat

I, 10

- r. 130 ὁ μὲν *nl. Gyges; C3*
διαφεύγω ontkomen
- r. 131 ἡ κοίτη het gaan slapen, bed
Γύγεια *accusativus van Γύγης*
- r. 133 ἐσέρχομαι binnenkomen
τὰ εἴματα kleding, kleren
ἐθηεῖτο *vul aan als lijd. vw.: αὐτήν*
θηέομαι zien
- r. 135 ὑπεκδύομαι wegsluipe(n), uit zijn schuilplaats tevoorschijn komen
ἔξω naar buiten
ἐποράω zien
- r. 136 ἐκ + *gen.* door
ἀνέβοάω *aor. ἀνέβωσα* luid roepen
αἰσχύνομαι (*pass.*) zich schamen
- r. 137 ἐν νόῳ ἔχω van plan zijn
τίνομαι *aor. ἐτεισάμην* straffen
- r. 138 σχεδόν bijna altijd
καὶ ... *t/m ...* γυμνόν *deze aci is onderwerp van* φέρει
- r. 139 ἐς αἰσχύνην φέρω als een schande gelden

I, 11

- r. 140 ἡσυχίην ἔχω zich rustig houden
- r. 141 ὡς τάχιστα zodra
ὁ οἰκέτης slaaf, dienaar
τούς ... = τούτους, οὓς ...
- r. 142 ὥρα *3^e pers. enk. impf. act. ind. van ὀράω*
έόντας *D3*
έτοίμους ποιέομαι instructies geven
- r. 143 ἐπρήχθην *aor. pass. v. πρήσσω = πράττω*
- r. 144 ἔωθα (*perf.*) gewoon zijn
ὄκως + *opt.* telkens wanneer, zo vaak als
- r. 145 φοιτάω (geregeld) komen, bezoeken
- r. 146 τοί *C3*

- r. 147 ἡ αἵρεσις (-ιος) keuze
 ὀκοτέρην vul aan: ὀδόν
 ὀκότερος welke (*van de twee*)
 τρέπομαι ὀδόν een bepaalde weg inslaan
- r. 149 οὐτω zonder pardon
 πάντα *acc. v. betrekking*
- r. 150 τοῦ λοιποῦ voortaan
 τὰ = ταῦτα, ᾶ
 μή σε δεῖ *vul aan: ἰδεῖν*
 ἦτοι ... ἦ ofwel ... of
- r. 151 κεῖνος = ἐκεῖνος
 βουλευῶ bedenken
- r. 152 ἔμε *lijd. vw. bij θεησάμενον*
 οὐ νομιζόμενα *lijd. vw. bij ποιήσαντα*
 τὰ νομιζόμενα hetgeen gebruikelijk is
- r. 153 τέως een tijdlang
 ἀποθωμάζω + *acc.* zich zeer verwonderen over
 μετά daarna
- r. 154 ἡ ἀναγκαίη dwang, verplichting, noodzaak
 ἐνδέω ἀναγκαίη dwingen
 διακρίνω beslissen
- r. 155 ὄρα *3^e pers. enk. impf. act. ind. van ὀράω*
 πρόκειμαι aanwezig zijn
- r. 156 δεσπότεα *acc. enk. van δεσπότης*
- r. 157 περίεμι in leven blijven
 ἐπειρώτα, *3e pers. impf. act. ind. van ἐπερωτάω*
 ἐπερωτάω vragen
- r. 158 οὐκ ἐθέλοντα *hoort bij με*
- r. 159 φέρε + *aansporing/bevel* komaan, vooruit
 τέω ... *t/m ... τρόπῳ* op welke wijze dan wel
 ἐπιχειρέω + *dat.* aanvallen
- r. 160 ἡ ὀρμή aanval
- r. 161 ἐπιδείκνυμαι *aor. ἐπεδέξάμην* tentoonstellen, pronken met
 ὑπνόομαι (in)slapen
 ὑπνωμένῳ *vul aan: Κανδαύλη*
- r. 162 ἐπιχείρησις, ἐπιχειρήσιος, ἡ aanval

I, 12

- ἀρτύω voorbereiden, smeden
 ἡ ἐπιβουλή aanslag
- r. 163 μετίεμαι zich kunnen onttrekken
 ἡ ἀπαλλαγὴ ontsnapping(smogelijkheid)
- r. 165 ὁ θάλαμος slaapkamer
 τὸ ἐγχειρίδιον dolk
- r. 166 κατακρύπτω verbergen, verstoppen
 ὑπό + *acc.* achter
 ἀναπαύομαι (gaan) slapen
- r. 167 ὑπεκδύομαι uit zijn schuilplaats tevoorschijn springen

- r. 168 τοῦ = οὗ
 ὁ Ἀρχίλοχος, ὁ Archilochus
- r. 169 Πάριος uit Paros afkomstig
 κατὰ + *acc.* gedurende, tijdens
 ἐν ἰάμβῳ τριμέτρῳ in een (jambisch) gedicht
- r. 170 ἐπιμνησκομαι *aor.* ἐπεμνήσθην + *gen.* vermelden

I,13

- κρατόνω bevestigen
- r. 171 ἐκ + *gen.* door
 οἱ Δελφοί Delphi
 τὸ χρηστήριον orakel
 δεινὸν ποιέομαι zijn ongenoegen kenbaar maken over
- r. 172 τὸ Κανδαύλεω πάθος 'hetgeen Kandaules overkomen was'
 ἐν ὄπλοισί εἰμι in opstand komen
 συμβαίνω ἐς τὸυτό overeenkomen
- r. 173 οἱ στασιῶται aanhangers
- r. 174 ἦν = ἔάν
 ἀναιρέω antwoorden
- r. 175 τὸν δέ = τοῦτον (*nl. Gyges*): *onderwerp van βασιλεύειν en ἀποδοῦναι*
 τὸν ... τ/μ ... ἀρχὴν *afhankelijk van συνέβησαν ἐς τὸυτό*
 ἦν δὲ μή zoniet, anders
- r. 176 οἱ Ἡρακλεῖδαι Herakliden (*het geslacht waartoe Kandaules behoorde*)
- r. 177 τοσόνδε (met) zoveel (woorden)
 ἡ Πυθίη Pythia (*priesteres in Delphi*)
- r. 178 ἡ τίσις, τίσιος straf, boete, vergelding
 ἦκω ἐς komen tot, neerdalen op
 ὁ πέμπτος ἀπόγονος de vijfde nakomeling *nl. Kroisos*
- r. 179 τὸ ἔπος *hier: uitspraak*
 λόγον ποιέομαι + *gen.* rekening houden met
- r. 180 ἐπιτελέομαι in vervulling gaan